

статистическия начин на изследване не е нито индуктивният, нито дедуктивният метод, а нестатистическия начин на изследване, и че познавателният процес в статистическа форма преминава през същия социален цикъл на индуктивна (номографска) и конкретизиращо-дедуктивна (идиографска) фаза, както при реализация в нестатистическа форма.

По същото време обаче съвсем неудачно си служих с термините „множествен“ и „съвкупностен“ в качеството на синоними; практика, от която по-късно категорично се дистанцирах. Също така по онова време не различавах едно от друго отчетливо явлението „познавателен процес“ от методите, използвани при реализацията му. Склонен бях да отъждествявам цикъла на познавателния процес, когато се осъществява в статистическа форма, с разните методи (указания, правила), които го регламентират.

Като главен принос на 40-те години остава все пак откритието, че логичната алтернатива на статистическия метод на мислене и изследване не е там, където я търсеха български и чужди автори преди мен.

Едва в периода на 50-те години се заех непосредствено с изясняване на въпроса за същината на самата обща теория на статистиката и на теорията на статистико-икономическите показатели - последната, схваната като главна съставна част на курса по икономическа статистика. Дали това са науки (учебни дисциплини) само методологически по характера си? В Съветския съюз диску-

сията за предмета на статистиката интерпретираше теорията на статистико-икономическите показатели и най-вече общата теория на статистиката като методологически придатъци на някаква особена географско-историческа наука „статистика“ - за количествената страна на масовите явления на обществения живот. През 1954 г. в дискусиата се наложи схващането, че споменатата интерпретация на статистиката като наука единствено била в състояние да предпази методологическите ѝ придатъци от проникване на формализъм.

В „Предметът на теорията на статистиката и преодоляването на формализма в областта на статистиката“ (1957) отчитах наличието на разни прояви на формализъм. Констатирах, че на Запад задачите на общата теория на статистиката наистина все по-често се свеждат до такива на т.нар. „математическа статистика“. Предлагат се нови математически методи на анализ, без да са достатъчно обосновани откъм реалните им познавателни възможности. В теорията на статистико-икономическите показатели обаче също откривах автори - вече от социалистическите страни, които не са държали сметка за реалната същност, черти, структура и пр. на съответни масови процеси в социалистическата икономика. Стремих се да покажа, че споменатата материална наука статистика със своя географско-исторически (нетероретичен) поглед върху количествената страна на масовите явления не е в състояние да прегради пътя на формализма в *теоретическата* изследователска